

Asia: VN/2539/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamisen periaatteista sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamisen periaatteista sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/2539/2025

Suomen Fysioterapeutit ry ja Työfysioterapeutit ry kiittää lausuntopyynnöstä.

Pidämme merkittävänä ja kannatettavana työterveyshuollon tehtävien ja tarkoituksen kirkastamista ja asetuksen ajantasaistamista vastaamaan nykypäivän työelämän tarpeisiin. Arvioimme asetuksen päivityksen korostavan työterveyshuollon dynaamista luonnetta, lisäävän läpinäkyvyyttä ja selkeyttävän vastuita. Asetusmuutos painottaa työkykyjohtamista ja aktiivista yhteistyötä asiakkaan ja palvelutuottajan välillä. Muutoksessa on hyvä pyrkimys lisätä kustannustehokkaampaa toimintaa ja sitouttaa palveluntuottajia vaikuttavuuden arviointiin ja itse asetuksen toteuttamiseen.

Asetuksen uudelleen nimeäminen on kannatettava.

2 §:n osalta muutos on perusteltu, koemme erittäin tärkeäksi, että yhteistyötä koko terveydenhuollon kentän toimijoiden välillä korostetaan ja vastaavasti häilytetään rajoja yksityisen ja julkisen terveydenhuollon toimijoiden välillä. Koemme positiiviseksi, että korostetaan edelleen myös kuntoutuksen ja siinä toimivien näkymistä ehdotuksessa, uusi sanamuoto huomioi myös kolmannen sektorin mukaan oton tarvittaessa. Pidämme merkittävänä myös jatkossa, että työterveyshuollon sisältö määräytyy työterveyshuoltosopimuksen ja työterveyshuollon toimintasuunnitelman pohjalta ja että erityisesti toimintasuunnitelman tekemiseen osallistuu työnantajan lisäksi 1§ ehdotuksen mukaisesti työterveyshuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat.

3§; Työterveyshuollon toiminnan vaikuttavuuden seurannan huomioimiselle on vahvat perusteet ja kannatamme tämän korostamista päivityksessä (3§ mom 1 ja mom 2.). On myös merkittävää, että mitattavat tavoitteet asetetaan näkyville toimintasuunnitelmaan. Näemme tämän lisäävän palveluiden läpinäkyvyyttä, kustannusten vaikuttavuutta ja niiden tarkempaa tilastointia tulevaisuudessa.

Uudessa 3§ mom 3:ssa ehdotettu työterveyshuollon palveluiden jakaminen lakisääteisiin ja vapaaehtoisin osioihin työterveyshuoltosopimuksissa, on tärkeä uudistus. Tällä varmistetaan ymmärryksen lisääminen siitä, mikä on työterveyshuoltolain 12 §:n mukaista pakollista ja mikä vapaaehtoista työterveyspalvelua.

Lausuntomateriaalin muistiossa korostetaan, että monitieteinen ja moniammatillinen, hyvän työterveyshuoltokäytännön mukainen toimintatapa kuuluu toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Tässä ei oteta kantaa tarkemmin työterveyshuollossa toimivien rooleihin ja tehtäviin. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että asetuksen toimeenpanossa ei synny tulkintaa, jossa työkyvyn tukeminen, työn muokkaus, työ- ja toimintakyvyn arviointi tai työfysioterapeuttinen asiantuntemus asemoituvat työterveyshuollon ydintehtävän ulkopuolelle. Tämä riski liittyy erityisesti ehdotettuun velvoittavan ja erikseen sovittavan palvelun jaotteluun. Jotta velvoittavan ja vapaaehtoisen työterveyshuollon välinen rajanveto toteutuisi yhdenmukaisesti koko palvelujärjestelmässä, on tarpeellista selkiyttää tehtäviä oppaassa asetuksen toimeenpanon tukemiseksi.

4 § osalta ehdotetut muutokset ovat kannatettavia. On erityisen hienoa, että mukaan otettiin työympäristö, voimavaratekijät sekä muutostilanteet ja huomioidaan yksilön lisäksi koko työyhteisö näihin liittyen. Työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden huomioiminen haastaa myös työfysioterapeutit katsomaan työkykyä laajemmalla näkökulmalla, mikä mahdollistaa fyysisiin oireisiin liitettyjen moninaisten tekijäisten tunnistamisen ja niihin vaikuttamisen. Muutos korostaa tarpeen mukaista palvelun sisältöä ja yli toimintasuunnitelmakautisia työterveyshuollon vaikutuksia.

5 §:ssä työterveyshuollon sisältöä ohjataan aiempaa selvemmin kohti vaikuttavaa, tavoitteellista ja tarpeeseen perustuvaa toimintaa. Tämä on keskeistä, jotta

työterveyshuollon toimet kohdistuvat keskeisiin työkyvyn ongelmiin ja vähähyötyisten menetelmien käyttöä pyritään vähentämään. Luonnos ei kuitenkaan kerro, millä mittareilla toimenpiteiden vaikutuksia tulisi seurata. Pidämme tärkeänä että laadun ja vaikuttavuuden seurantaan varten tulisi kansallisesti määritellä vähintään vähimmäistietosisältö, keskeiset mittarit ja yhtenäiset raportointiperiaatteet. Muutoin palveluntuottajien julkisesti julkaisema tieto ei ole aidosti vertailukelpoista eikä ohjaa toimintaa tasapuolisesti.

Asetusehdotuksessa säädetään, että velvoite laatia ja ylläpitää kirjallinen suunnitelma toiminnan laadusta ja vaikuttavuudesta ja niiden seurannasta sekä hyvän työterveyshuoltokäytännön noudattamisesta asetettaisiin työterveyshuollon palveluntuottajille. Esityksestä ja sen muistiosta jää myös epäselväksi, tarkoitetaanko 5 §:ssä palveluntuottajalla koko palveluntuottajaorganisaatiota vai yksittäistä työterveysyksikköä. Pidämme tarpeellisena, että käsitteet määritellään selkeästi asetuksessa tai vähintään perustelumuistiossa.

6§ on mielestämme oikean suuntainen ehdotetuilla korjauksilla. Työterveyshuollossa on huomioitava monimuotoinen ja -paikkainen työ ja siksi laveampi säätely työpaikka selvityksen toteutuksen ja vaatimusten suhteen on hyvin perusteltu. Samalla on tärkeää varmistaa, ettei työpaikkaselvitysten toteutus kevene liikaa niissä tilanteissa, joissa työn fyysisen kuormituksen, työmenetelmien tai työympäristön arviointi edellyttää paikan päällä tehtävää havainnointia. Erityisesti pienten ja vähän altisteita sisältävien työpaikkojen osalta työpaikkaselvitysprosessin tulee olla aidosti skaalautuva ja resurssien käytöltään kohtuullinen. Toivoisimme, että tässä korostettaisiin tarkoituksenmukaisten asiantuntijoiden käyttöä työpaikan tarpeiden mukaisesti.

7§ on mielestämme muutosehdotuksin kannatettava.

Ehdotus vahvistaa mahdollisuuksia tunnistaa työntekijän työkyvyn haasteita ennen pitkittynyttä työkyvyn alenemista ja korostaa oikea-aikaisuutta. Samalla pidämme ongelmallisena, jos työkyvyn näkökulmasta tarpeelliset terveystarkastukset jäävät pääosin erikseen sovittaviksi palveluiksi. Tämä voi heikentää varhaista tunnistamista ja oikea-aikaista työkyvyn tukea.

8§ ehdotamme seuraavaa korjausta:

”Työnantajan on järjestettävä työntekijän työ- ja toimintakyvyn selvittäminen, arviointi ja seuranta työterveyshuollon ammattihenkilöitä JA asiantuntijoita tarkoituksenmukaisesti käyttäen, siten kuin toimintasuunnitelmassa on kuvattu.”

Muotoilu tukee paremmin työterveyshuollon ammattihenkilöiden vastuuta prosessin koordinoinnista ja asiantuntijoiden tarkoituksenmukaista käyttöä osana moniammatillista kokonaisuutta.

9§ On hienoa, että säädökseen on nostettu ryhmätoiminta. Tämä lisää mahdollisuuksia toimia kustannustehokkaasti. Muistiossa ei ole tähän liittyen otettu kantaa tai nostettu esiin ryhmätoiminnan arvonlisäveroon liittyviä tulkintoja. Onko syntymässä tilanne, jossa yksilölle annettu neuvonta ja ohjaus on arvonlisäverotonta ja ryhmätoimintana annettu neuvonta ja ohjaus tulkitaan arvonlisäverolliseksi? Tämä voi vaikuttaa hyödyllisen ryhmätoiminnan käyttöön neuvontaan ja ohjaukseen työterveyshuollossa.

10§ On paikallaan tarkastella kirjausta: Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden on annettava neuvontaa, ohjausta ja tietoja työnantajalle, työyhteisölle, ryhmätoimintana ja työntekijöille. ”Ryhmätoiminta” on luettelossa keino, ei kohde. Ehkäpä lauseen loppuun voi lisätä tämän muotoon ”yksilö- ja ryhmätoimintana”.

Viimeinen virke ”Edellä 1 momentissa tarkoitettut seikat on otettava huomioon annettaessa selvitys työntekijän työn kuormittavuudesta.” jää sisällöllisesti epäselväksi ja sitä tulee tarkentaa.

Lausuntonne eriteltyine huomioineen on laadittu yhteistyössä;

Suomen fysioterapeutit ry /Jarmo Mäkelä, erityisasiantuntija

Työfysioterapeutit ry, hallitus

Mäkelä Jarmo

Suomen Fysioterapeutit ry - Yhteistyössä Työfysioterapeutit ry:n kanssa